

Promocja zdrowia i ochrona przed ryzykiem – działania na rzecz seniorów „Pro Health 65+”

Działania Drugiego Programu Zdrowia Unii Europejskiej (UE) „Razem po zdrowie” (2008–2013) koncentrowały się na trzech głównych celach: (1) poprawy zabezpieczenia zdrowia Europejczyków, (2) promocji zdrowia i zmniejszania nierówności w zdrowiu oraz (3) tworzenia systemu przekazywania społeczeństwu informacji oraz wiedzy na temat zdrowia.

W ramach pierwszego celu postawiono ambitny wskaźnik do osiągnięcia – **zwiększenia przeciętnego trwania życia w zdrowiu o dwa lata**. To skierowało uwagę na zdrowie tej grupy ludności, która jest najważniejsza w osiągnięciu postawionego celu – ludności starszej. Działania na rzecz realizacji tego celu w kontekście wzrostu dynamiki procesu starzenia się ludności w krajach europejskich zamykały się w koncepcji zdrowego starzenia się (*healthy aging*). Operacjonalizacji tej koncepcji (*Healthy Ageing – A Challenge for Europe*) poświęcono jeden z projektów poprzedniego programu zdrowia UE. Kolejne projekty podejmowane już w ramach Drugiego Programu UE koncentrowały się na specyficznych problemach zdrowia ludności starszej związanych z chorobami przewlekłymi, wielochorobowością (*multimorbidity*), funkcjonalną niepełnosprawnością (*functional disability*) oraz słabością (*frailty*).

W zgodzie z kolejnym celem Drugiego Programu Zdrowia UE, polegającym na zwiększaniu zdrowotnych kompetencji ludności, profesjonalna informacja i wiedza na temat zdrowia powinny być adresowane także do osób starszych. W działaniach promocji zdrowia osoby starsze nie stanowiły uwzględnianej w praktyce grupy docelowej. Stanowiły przede wszystkim grupę docelową opieki zdrowotnej – działań leczniczych.

Ogłoszenie przez Komisję Europejską konkursu na projekt „Promocja zdrowia i ochrona przed ryzykiem – działania na rzecz seniorów”, jeden z ostatnich w ramach Drugiego Programu Zdrowia, wskazywało na to, że ma to być projekt ukierunkowany na dopełnienie licznych działań badawczych i praktycznych na rzecz zdrowia osób starszych już podjętych i realizowanych w tym programie, stanowiąc nadal część Pakietu Socjalnego dla wzrostu i spójności UE, obejmującego aktywność na rzecz inwestowania w zdrowie.

Cechą szczególną projektu „Pro Health 65+”, koordynowanego przez Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum (głównie Instytut Zdrowia Publicznego), jest

nacisk na poszukiwanie i wskazywanie trafnych i efektywnych działań prewencji oraz promocji zdrowia adresowanych do osób starszych. Przedmiotem badań projektu „Pro Health 65+” są promotorzy zdrowia: Czy mają dostateczne kompetencje, jakie programy realizują, czy są one oceniane pod względem skuteczności klinicznej i efektywności kosztowej? Jak te działania sytuują się w polityce zdrowotnej krajów europejskich? Takie pytania postawiono przed uczestnikami projektu.

Realizacja projektu opiera się na wspólnych badaniach i połączeniu wiedzy oraz doświadczenia ekspertów z Polski (UJ CM), Holandii (Medyczny Uniwersytet w Maastricht), Włoch (Uniwersytet Katolicki del Sacro Cuore) i Niemiec (Uniwersytet w Bremie). Wymiana wiedzy i doświadczenia obejmuje także partnerów z Portugalii, Grecji, Bułgarii, Czech i Węgier. Zadania projektu realizują 32 osoby reprezentujące takie kierunki naukowe, jak: epidemiologia, geriatria, socjologia medycyny, ekonomika zdrowia, politologia, prawo oraz komunikacja społeczna.

Podobnie jak większość projektów Drugiego Programu Zdrowia UE zorientowanych na wspólne działania (*joint actions*) także prezentowany tu projekt zawiera zarówno część badawczą, jak i implementacyjną.

Część badawcza projektu jest rozbudowana. W jej ramach prowadzone są różnego rodzaju badania zarówno pod względem tematycznym, jak i pod względem zastosowanych metod badawczych. Po pierwsze – prowadzone są badania epidemiologiczne statusu zdrowotnego różnych grup osób starszych w krajach europejskich i rozpoznawane są główne determinanty ich kondycji zdrowotnej. Po drugie – oceniana jest skuteczność kliniczna realizowanych najczęściej programów prewencji i promocji zdrowia adresowanych do osób starszych. Po trzecie – prowadzone są analizy efektywności kosztowej realizowanych programów prewencji i promocji zdrowia. Po czwarte – przeprowadza się empiryczne badania instytucji wykonujących funkcje prewencji i promocji zdrowia w wybranych krajach europejskich. Po piąte – analizuje się programy prowadzonej polityki zdrowotnej wobec osób starszych w krajach europejskich oraz na poziomie UE. Prowadzone badania obejmują zarówno analizy ilościowe na podstawie istniejących zbiorów danych, jak i oryginalne jakościowe badania instytucji prewencji i promocji zdrowia. W ewaluacji realizowanych progra-

mów stosowane są nowoczesne metody oceny skuteczności zdrowotnej oraz efektywności kosztowej.

Wyniki badań przekazywane są głównym promotorom zdrowia, reprezentującym tzw. dobre praktyki. Poprzedzać je będą badania jakościowe, dotyczące deficytów wiedzy wśród promotorów zdrowia. Mają one na celu opracowanie trafnych narzędzi dydaktycznych. W fazie finalnej projektu zostaną przeprowadzone wzorcowe szkolenia dla promotorów zdrowia. Promotorzy ci, wzbogaceni tą wiedzą, będą prowadzić odpowiednie działania promocyjne i prewencyjne adresowane do osób starszych. W wyniku realizacji projektu profesjonalna wiedza i przykłady dobrej praktyki w działaniu na rzecz „dbania o zdrowie” seniorów powinny dotrzeć do wielu instytucji promujących zdrowie, a przez nie do rzeszy osób starszych, które do tej pory nie były preferowaną grupą w promocji zdrowia.

Oczekuje się, że przygotowane publikacje naukowe i materiały dydaktyczne dla głównych promotorów zdrowia, prowadzących nowatorskie działania popularyzatorskie oraz kursy i szkolenia, przyczynią się do tego, że różne grupy osób starszych uzyskają szerszy dostęp do profesjonalnej informacji na temat zdrowego i aktywnego stylu życia, możliwości unikania zagrożeń zdrowotnych, a instytucje zdrowia publicznego będą podejmować działania prewencyjne o udowodnionej skuteczności działania i efektywne kosztowo. W konsekwencji dla zwiększającej się europejskiej populacji osób starszych liczba lat przeżytych przez nie w dobrym zdrowiu również będzie się zwiększać.

Stanisława Golinowska
stanislawa.golinowska@uj.edu.pl